

**Målbeskrivelse for
Speciallægeuddannelsen
i
Samfundsmedicin**

**Sundhedsstyrelsen
Samfundsmedicinsk Fraktion - Dansk Selskab for Folkesundhed
November 2007**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
Beskrivelse af specialet.....	3
Definition af specialet	3
Ansættelsessteder og arbejdsopgaver.....	4
Specialets historie.....	4
Antal speciallæger	4
Samarbejdspartnere	4
Beslægtede specialer	5
2. Speciallægeuddannelsens praktiske opbygning.....	5
Introduktionsuddannelse: 12 måneders samfundsmedicinsk ansættelse.....	5
Hoveduddannelse: 48 måneders klinisk og samfundsmedicinsk ansættelse.....	5
Teoretiske kurser og forskningstræning.....	7
Sammenhæng i den samfundsmedicinske speciallægeuddannelse	9
Meritoverførsel til den samfundsmedicinske speciallægeuddannelse.....	10
3. Kompetencemål i videreuddannelsen i samfundsmedicin	10
Læsevejledning	10
Kompetencekrav i introduktionsuddannelse i samfundsmedicin	13
Medicinsk ekspert	13
Kommunikator	13
Samarbejder.....	13
Leder og administrator	14
Forebygger/sundhedsfremmer.....	14
Akademiker	14
Professionel	15
Kompetencekrav i hoveduddannelse i samfundsmedicin	16
Medicinsk ekspert – Generelle samfundsmedicinske kompetencer.....	16
Medicinsk ekspert – Administrativ medicin	18
Medicinsk ekspert – Socialmedicin.....	18
Medicinsk ekspert – Kliniske kompetencer knyttet til den kliniske ansættelse	19
Forebygger og sundhedsfremmer.....	19
Kommunikator	20
Samarbejder.....	20
Leder og administrator	21
Akademiker	21
Professionel	22
Bilag:	23
Bilag 1. Anvendte begreber:	23
Uddannelsesrelevante begreber	23
Læringsstrategier	23
Evalueringsstrategier	24
Bilag 2. Nyttige adresser.....	25

1. Indledning

De i målbeskrivelsen anvendte begreber er beskrevet og defineret i bilag 1.

Beskrivelse af specialet

Definition af specialet

Samfundsmedicin er et lægeligt speciale, der beskæftiger sig med relationen mellem samfundsforhold og befolkningens sundhedstilstand. I speciallægeuddannelsen kombineres lægefaglig viden og klinisk erfaring med viden og færdigheder inden for folkesundhed (public health), forvaltning og forskning.

De samfundsmedicinske områder omfatter:

- Levevilkår og sundhed
- Miljø og sundhed
- Psykosociale forhold, livsstil og sundhed
- Sundheds- og socialvæsenets struktur, organisation og funktion
- Lovgivning, der regulerer sundhedsforhold og visse sociale forhold
- Økonomiske relationer samt prioritering i sundhedssektoren
- Samfundsmedicinske forskningsmetoder
- Kvalitetssikring, -styring og patientsikkerhed

Der er to hovedretninger inden for samfundsmedicin: socialmedicin og administrativ medicin. I socialmedicinen arbejder speciallægen oftest på individniveau med socialmedicinske problemstillinger hos den enkelte patient. I den administrative medicin arbejdes oftest på gruppeniveau med udvalgte grupper af befolkningen eller på samfundsniveau. Den samfundsmedicinske speciallæge kan arbejde på alle tre niveauer med løsning af opgaver vedrørende overvågning, opretholdelse og forbedring af befolkningens sundhedstilstand.

En speciallæge i samfundsmedicin anvender viden og færdigheder fra det kliniske lægelige arbejde sammen med viden og færdigheder fra jura, samfundsvidenskab, sociologi samt sociologisk og epidemiologisk metode. Derfor indeholder den samfundsmedicinske speciallægeuddannelse både teoretisk og praktisk indlæring og træning fra uddannelse på kliniske sygehusafdelinger og fra uddannelse uden for den kliniske sygehusverden.

Bred klinisk viden og kliniske færdigheder er et nødvendigt grundlag for både at kunne varetage det direkte patientrelaterede arbejde inden for klinisk socialmedicin (fx revalideringsområdet, kommunallægeområdet og misbrugsområdet), og kunne varetage administrative opgaver med kliniske implikationer, samt opgaver, der kræver kendskab til sundhedsvæsenets organisation og udvikling (fx planlægningsopgaver, klagesagsbehandling, tilsynsopgaver og sundheds- overvågning, kvalitetsudvikling og patientsikkerhedsopgaver). Gennem uddannelsen på kliniske sygehusafdelinger og i almen lægepraksis opnår lægen viden og færdigheder vedrørende diagnostik, behandling, udvikling og prognose for almindeligt forekommende sygdomme og viden om forebyggelse af yderligere sygdomsprogression, herunder mulighederne for rehabilitering af patienter med kroniske sygdomme. Uddannelsen giver endvidere lægen en bred forståelse for organisering inden for sundhedsvæsenet på alle niveauer. For at kunne opnå disse kompetencer skal samfundsmedicinerens kliniske uddannelse i omfang og indhold ligge på et væsentligt højere niveau end i den kliniske basisuddannelse. I den kliniske uddannelse tildeles lægen arbejdsopgaver og ansvar mindst på niveau med læger i introduktionsstillinger eller læger under uddannelse til almen medicin på den pågældende afdeling, herunder skal lægen indgå i vagtberedskabet. Den uddannelsessøgende læge skal have mulighed for at følge patientforløb fra start til slut.

Gennem samfundsmedicinske ansættelser sættes lægen i stand til selvstændigt at kunne varetage samfundsmedicinske opgaver, hvor lægelig viden og færdigheder integreres med forvaltningspraksis på sundhedsområdet, administrativ metode, sundhedsjura og samfundsmedicinsk forskningsmetode.

Ansættelsessteder og arbejdsopgaver

Speciallæger i samfundsmedicin arbejder i både offentlige og private institutioner og organisationer.

Som eksempler på ansættelsessteder og arbejdsopgaver kan nævnes:

- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionerne (fx miljømedicin, overvågning af smittsomme sygdomme, og tilsyn med sundhedsfagligt personale)
- Sundhedsstyrelsen i Havnestaden (fx sundhedsplanlægning, kvalitetsudvikling, medicinalstatistik, medicinsk teknologivurdering, forebyggelse, patientsikkerhed, tilsyn med sundhedspersonale og sundhedsfaglige uddannelser)
- Regionale forvaltninger og sygehusledelser (fx sundheds- og sygehusplanlægning, kvalitetsudvikling, patientsikkerhed, medicinsk teknologivurdering og forebyggelse)
- Kommunale forvaltninger (fx børn og unge, ældre, forebyggelse)
- Socialmedicinske afdelinger (fx misbrugsbehandling og revalidering)
- Sektorforskningsinstitutioner som Statens Serum Institut, Institut for Sundhedsvæsen (DSI), Statens Institut for Folkesundhed (forskning og udredning)
- Internationale organisationer og organisationer med internationale relationer som WHO, DANIDA og NGO'er.

•

Specialets historie

Den danske speciallægeuddannelse i samfundsmedicin blev etableret i 1982 med linierne administrativ medicin og arbejdsmedicin. I 1987 blev disse suppleret med en tredje linie: socialmedicin. Specialet blev i 1994 atter delt op i to selvstændige specialer: arbejdsmedicin samt samfundsmedicin, idet linierne administrativ medicin og socialmedicin blev integreret i specialet samfundsmedicin.

Antal speciallæger

Ca. 200 læger under 70 år er i Sundhedsstyrelsen registreret som speciallæger i samfundsmedicin i 2006. Heraf har flere også autorisation til et andet speciale.

Knap halvdelen af speciallægerne er beskæftiget i Sundhedsstyrelsens embedslægeinstitutioner, ca. 25 % inden for socialmedicin, 15 % inden for sygehusadministration/ sundhedsforvaltning og ca. 10 % i Sundhedsstyrelsen i Havnestaden og i forskningsinstitutioner.

Ca. 130 læger er aktuelt ansat som kommunallæger, heraf er ca. 12 % speciallæger i samfundsmedicin.

Specialet har hidtil haft en uddannelseskapacitet på seks speciallæger årligt. I perioden 2001-2003 er kapaciteten øget til otte speciallæger årligt.

Samarbejdspartnere

Den samfundsmedicinske speciallæge fungerer ofte som bindeled mellem forskellige sektorer og funktioner og vil ofte have mange samarbejdspartnere. Eksempler på samarbejdspartnere er andre læger, herunder almenmedicinere, andre personalegrupper i sundheds- og socialvæsenet,

statistikere, jurister, økonomer og andre samfundsvidenskabeligt uddannede samarbejdspartnere samt teknikere, ingeniører og biologer i miljøforvaltninger mm.

Beslægtede specialer

Inden for emnerne socialmedicin og forebyggelse har samfundsmedicin et vist sammenfald i kompetencer med arbejdsmedicin og almen medicin. For de forskningsmæssige kompetencer er der yderligere et væsentligt sammenfald med arbejdsmedicinens kompetencer.

2. Speciallægeuddannelsens praktiske opbygning

Speciallægeuddannelsen i samfundsmedicin i Danmark består af en kombination af samfundsmedicinske og kliniske uddannelsesstillinger samt teoretiske og færdighedstræning moduler (generelle kurser, forskningstræning, specialespecifikke kurser).

Uddannelsesstillingerne omfatter dels *1-årige introduktionsstillinger* dels *4-årige hoveduddannelsesforløb*.

Introduktionsuddannelse: 12 måneders samfundsmedicinsk ansættelse

Formålet med introduktionsuddannelsen er at give den uddannelsessøgende læge indblik i specialiet, således at valget af speciale kvalificeres. De opstillede mål dækker nøglefunktioner i specialiet. Den uddannelsessøgendes vurdering af specialevalg foretages i samarbejde mellem den uddannelsessøgende og vejlederen senest ved afslutningen af introduktionsuddannelsen.

Introduktionsuddannelsen omfatter ansættelse i samfundsmedicinsk introduktionsstilling i 12 måneder.

Ansættelsesstedet skal kunne tilbyde uddannelse svarende til de krav, der stilles i målbeskrivelsen for introduktionsuddannelsen. Introduktionsstillinger kan anbefales placeret følgende steder: Embedslægeinstitutioner, Sundhedsstyrelsen, Statens Seruminstitut, sociallægeinstitutioner, sygehus- og sundhedsforvaltninger (herunder de lægelige videreuddannelsessekretariater), sygehusadministrationer, misbrugscentre (ofte højst seks måneder), sektorforskningsinstitutter (ofte højst seks måneder).

Hoveduddannelse: 48 måneders klinisk og samfundsmedicinsk ansættelse

Hoveduddannelsen omfatter ansættelse i samlet uddannelsesforløb af 48 måneders længde, der tilsammen sikrer, at de kompetencer, som en speciallæge i samfundsmedicin skal have, erhverves (at målbeskrivelsens kompetencer opfyldes).

Kompetencerne erhverves ved:

- Klinisk uddannelse
- Samfundsmedicinsk uddannelse

Klinisk uddannelse:

Den kliniske del af hoveduddannelsen består af 18-24 måneders ansættelse på kliniske sygehusafdelinger eller i almen praksis.

Formålet med den kliniske uddannelse er at udvikle den uddannelsessøgende læges generelle kliniske færdigheder til et niveau, der ligger væsentligt over turnusuddannelsen, således at lægen får et bredt kendskab til den kliniske referenceramme som grundlag for det fremtidige samfundsmedicinske virke.

I de kliniske ansættelser forventes den uddannelsessøgendes kliniske arbejde at foregå på niveau med læger i introduktionsstilling i de pågældende specialer. Desuden bør uddannelsesprogram og den personlige uddannelsesplan så vidt muligt give mulighed for at sætte arbejdet på den kliniske afdeling i samfundsmedicinsk perspektiv, fx ved inddragelse i afdelingens administration, ledelse og planlægning af afdelingens arbejde, inddragelse i samarbejdsrelationer til embedslægeinstitutionerne og lignende. De enkelte ansættelser skal være af mindst seks måneders varighed.

De kliniske kompetencer anbefales opnået ved ansættelse inden for mindst to af de kliniske hovedområder: intern medicin, kirurgi, almen medicin eller psykiatri. Det skal tilstræbes, at de afdelinger, der indgår i uddannelsesforløbene, har et bredt udsnit af patienttyper.

Eksempler på specialer, der kan være relevante for uddannelse af speciallæger i samfundsmedicin er de intern medicinske specialer: endokrinologi, geriatri, reumatologi, infektionsmedicin, lungemedicin, kardiologi samt dermato-venerologi, klinisk onkologi, neurologi, kirurgi, ortopædisk kirurgi, pædiatri, psykiatri, børne- og ungdomspsykiatri, gynækologi/obstetrik og almen medicin.

Samfundsmedicinsk uddannelse;

Den samfundsmedicinske del af hoveduddannelsen består 24-30 måneders ansættelse på samfundsmedicinske ansættelsessteder inklusive fokuserede ophold. De enkelte ansættelser bør være af mindst seks måneders varighed. Mindst to ansættelsessteder skal indgå, hver af mindst 12 måneders varighed.

Eksempler på samfundsmedicinske ansættelsessteder, hvor hoveduddannelsen kan placeres (såfremt ansættelsesstedet er godkendt af det regionale råd): Embedslægeinstitutionerne, Sundhedsstyrelsen i Havnestaden, Statens Serum Institut, socialmedicinske afdelinger, misbrugscentre, sygehusadministrationer, sygehus- og sundhedsforvaltninger, kommunallægeordningen og sektorforskningsinstitutioner (fx Statens Institut for Folkesundhed).

Hvis de samfundsmedicinske ansættelser udelukkende finder sted i administrative ansættelser, skal den uddannelsessøgende læge under hoveduddannelsen på 14 dages fokuseret ophold i en socialmedicinsk afdeling, børn og unge-funktion, misbrugscenter eller lignende. Hvis de samfundsmedicinske ansættelser udelukkende finder sted i socialmedicinske ansættelser skal den uddannelsessøgende læge på 14 dages fokuseret ophold i administrativ enhed (embedslæge, Sundhedsstyrelsen, sygehus- og sundhedsforvaltning el.lign.). Den uddannelsessøgende læge indgår under sådanne ophold i det daglige arbejde i institutionen uden eget sagsbehandlingsansvar og under fortsat ansættelse på sin stamafdeling.

Forskningsansættelse, organisatorisk og internationalt arbejde kan eventuelt indgå, såfremt kompetencerne i målbeskrivelsen opnås, læring sker superviseret og ansættelsen er forhåndsgodkendt til uddannelse.

Teoretiske kurser og forskningstræning

I speciallægeuddannelsen indgår et obligatorisk teoretisk uddannelsesprogram bestående af de generelle kurser, de specialespecifikke kurser og et forskningstræningsmodul (§ 10 i Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 660 af 10. juli 2003 om uddannelse af speciallæger).

Forskningstræningen vil fortrinsvist blive placeret i den samfundsmedicinske del af hoveduddannelsesforløbet, mens det øvrige kursusforløb vil kunne forløbe over hele uddannelsesforløbet.

Generelle kurser:

De generelle kurser er ens for alle uddannelsessøgende læger. I introduktionsuddannelsen gennemføres et kursus i pædagogik/vejledning samt et kursus i ledelse, administration og samarbejde (LAS I). I hoveduddannelsen gennemføres yderligere to kurser i ledelse, administration og samarbejde (LAS II og III).

Kursus i pædagogik/vejledning giver deltagerne de nødvendige forudsætninger for at kunne vejlede og supervisere andre, dvs. det styrker deltagerens viden om og færdigheder i pædagogisk tilrettelæggelse – herunder identificering af deltagerforudsætninger og deltagerbehov. Kurset bibringer deltagerne en basal viden om, hvilke faktorer der fremmer og hæmmer læringsprocesser med henblik på at fremme et godt læringsmiljø i en afdeling samt styrker deltagerens forudsætninger for at kunne varetage vejlederens rolle og funktion – herunder rådgivning, instruktion, supervision og evaluering.

LAS-kurserne understøtter de uddannelsessøgende lægers muligheder for at erhverve sig de i målbeskrivelserne opstillede kompetencer inden for områderne ledelse, administration og samarbejde. Kurserne giver således deltagerne:

- En grundlæggende indføring i det danske sundhedsvæsens opbygning og struktur på såvel decentralt som centralt niveau
- Et kendskab til de væsentlige interessenter inden for det danske sundhedsvæsen på såvel lokalt som nationalt plan
- Et grundlæggende kendskab til de aftaler, regelsæt m.v., der er af betydning for det danske sundhedsvæsens funktion
- Et kendskab til forvaltningsmæssige og organisatoriske problemstillinger i det danske sundhedsvæsen
- En basal teoretisk viden inden for ledelse, organisation og samarbejde samt basale færdigheder i at anvende denne viden i forbindelse med løsning af konkrete forvaltningsmæssige og organisatoriske problemstillinger.

De generelle kurser skal gennemføres i den uddannelsesregion, hvor man er ansat. Kurserne arrangeres i de tre uddannelsesregioner, og De Regionale Videreuddannelsessekretariater har ansvaret for, at LAS I- og II-kurserne gennemføres, mens Sundhedsstyrelsen udbyder og afholder LAS III. Den uddannelsessøgende læge har selv ansvaret for at tilmelde sig kurserne – se Videreuddannelsessekretariaternes hjemmesider (se også bilag 2).

Specialespecifikke kurser

De specialespecifikke kurser i hoveduddannelsen har en varighed på seks uger (30 dage á syv timer). Ansvarlig herfor er hovedkursusleder fra den Samfundsmedicinske Fraktion under Dansk Selskab for Folkesundhed. Orientering om tidspunkt for kurser udsendes i forbindelse med ansættelse i hoveduddannelsesforløb.

Kursusforløbet afholdes sammen med arbejdsmedicinerne og har følgende indhold:

Kursus emneområder	Kompetence
Forskningsmetoder	H63 Epidemiologi H58 Litteratursøgning H59 Forskningsmetoder H32 Børn og unge H17 MTV H21 Betingelser for folkesundhed H27 Misbrug H60 Vurdering af videnskab H61 Forskningsformidling H62 Videnskabsetik H64 Registre
Screening og evaluering	H65 Screening H47 Formidle risikovurdering
Toksikologi/miljømedicin	H25 Miljømedicin H26 Beredskab H24 Smitsomme sygdomme H43 Risikostyring
Sundhedsøkonomi og organisation	H16 Sundhedsøkonomi H18 Planlægning af sundhedsvæsen H19 Finansiering af sundhedsvæsen H20 Interessenter i sundhedsvæsenet
Sundhedsjura	H15 Sundhedslov
Forebyggelse, sundhedsfremme og rehabilitering	H47 Formidle risikovurdering H21 Betingelser for folkesundhed
Medicinsk sociologi	H23 Immigration H22 Udviklingslande H21 Betingelser for folkesundhed
Formidling og samarbejde	H18 Planlægning af sundhedsvæsen H55 Projektledelse

I modul 1 er det gennemgående tema om bl.a. børn og unges sundhed.

I modul 2 er der gennemgående tema om misbrug og projektledelse.

Forskningstræning:

Forskningstræningsmodulet er obligatorisk i hoveduddannelsen for alle uddannelsessøgende læger i alle specialer. Formålet med forskningstræningen er at opnå kompetencer inden for den del af forskningen, der har relation til sundhedsområdet. Forskningstræningen er specialespecifik, og på den baggrund skal kursusdeltagerne som udgangspunkt tilhøre samme eller tilgrænsende specialer.

Modulet skal bidrage til at lægen kan:

- Formulere en problemstilling med udgangspunkt i en aktuel praksis inden for det samfundsmedicinske speciale og påvise tilstedeværende og manglende viden omkring problemstillingen
- Gennemføre en systematisk eftersporning i forskningslitteraturen til at belyse den valgte problemstilling
- Fortolke litteraturens resultater kritisk og anvende resultaterne til en kritisk vurdering af etableret praksis
- Vurdere eventuelle organisatoriske, økonomiske og etiske konsekvenser af at ændre praksis gennem udnyttelse af viden erhvervet ved litteraturgennemgangen
- Formidle resultatet af litteraturgennemgangen samt eventuelle øvrige overvejelser

Der er af Sundhedsstyrelsen afsat 20 arbejdsdage til forskningstræningen fordelt på teoretisk undervisning, selvstændigt arbejde med et mindre projekt, vejledning og evaluering. Den uddannelsessøgende læge skal have en vejleder på forskningstræningsmodulet, som især skal vejlede med henblik på projektet. Minimum 10 dage skal være teoretisk undervisning.

Forskningstræningen skal altid gennemføres under et hoveduddannelsesforløb og anbefales mest hensigtsmæssigt gennemført i en af de samfundsmedicinske ansættelser i hoveduddannelsesforløbet. Forskningstræningsmodulet skal være påbegyndt senest to år efter ansættelsens start og afsluttet senest et halvt år før speciallægeuddannelsen er gennemført. Som udgangspunkt skal den teoretiske kursusvirksomhed afvikles inden for en periode på 12 måneder. Der skal altid indgås en individuel aftale om gennemførelse af forskningstræningsmodulet med en udpeget forskningsvejleder (se Videreuddannelsessekretariaternes hjemmesider for nærmere vejledning).

De Regionale Videreuddannelsessekretariater har ansvaret for, at forskningstræningen bliver iværksat i regionerne. Det betyder, at der kan være forskelle i indholdet bl.a. hvad angår placering af forskningstræningen i hoveduddannelsen, vejlederens rolle i projektet og den teoretiske undervisning.

Mulige emner for projektet kan være at udarbejde eller opdatere afdelingens kliniske retningslinier eller procedurebeskrivelse, gennemføre en litteratursøgning med henblik på videnformidling, gennemføre et kvalitetsudviklingsprojekt, gennemføre en audit på baggrund af en aktivitetsregistrering, udarbejde en projektbeskrivelse som baggrund for en videnskabelig artikel eller gennemføre et pilotprojekt med henblik på et egentligt forskningsprojekt.

Sammenhæng i den samfundsmedicinske speciallægeuddannelse

I 1½-2 år af hoveduddannelsen til samfundsmedicin har den uddannelsessøgende læge funktion på kliniske afdelinger. På de kliniske afdelinger er ikke ansat speciallæger i samfundsmedicin, og det kan derfor være vanskeligt for den uddannelsessøgende læge at blive vejledt og superviseret i den samfundsmedicinske perspektivering af arbejdet i klinikken. For at afhjælpe dette og dermed sikre sammenhæng imellem delelementerne i den samfundsmedicinske speciallægeud-

dannelse, bør det være muligt for den uddannelsessøgende læge at få indlagt ”retur-dage” til samfundsmedicinsk afdeling i de perioder, der består af kliniske ansættelser.

”Retur-dage” bør planlægges inden starten af en klinisk ansættelse, og dagene bør som udgangspunkt tilbringes på den samfundsmedicinske afdeling, der ligger forud for den pågældende kliniske ansættelse. Der foreslås tre ”returdage” pr. halvår.

En ”retur-dag” bør indeholde en samtale med den samfundsmedicinske vejleder fra den forudgående samfundsmedicinske ansættelse. Ved denne samtale skal den uddannelsessøgende læge sammen med vejlederen drøfte den samfundsmedicinske kontekst for udvalgte problemstillinger/patient-cases fra klinikken. Yderligere bør den uddannelsessøgende læge have en opgave på retur-dagene, fx fortsættelsen af et arbejdsområde fra den første samfundsmedicinske ansættelse. Alternativt kan dele af en ”retur-dag” indeholde deltagelse i særlige samfundsmedicinsk orienterede interne møder, fx supervisionsdage, udviklingsdage eller lignende.

Det anbefales, at den ansvarlige for gennemførelsen af ”returdagene” er den uddannelsesansvarlige overlæge på første samfundsmedicinske afdeling i hoveduddannelsesforløbet. (Det er endnu uafklaret, hvorledes økonomisk kompensation til de kliniske afdelinger skal udredes).

Meritoverførsel til den samfundsmedicinske speciallægeuddannelse

Tidligere gennemført international ansættelse eller ansættelse på samfundsmedicinsk relevant sektorforskningsinstitut kan anbefales meritoverført som gældende til samfundsmedicinsk videreuddannelse. Dette dog kun, såfremt kompetencerne i den samfundsmedicinske målbeskrivelse er opnået, læring er sket superviseret, og stillingen har været klassificeret til uddannelse. Individuelt planlagte kurser kan ligeledes anbefales at kunne indgå (fx MPH, sundhedsjura)

Læger, som har et længerevarende godkendt klinisk uddannelsesforløb bag sig, kan indgå i uddannelsesforløb, der ikke nødvendigvis indeholder 18-24 måneders klinisk ansættelse. Rådgivning og vejledning i forbindelse med evt. meritoverførsel sker i De Regionale Videreuddannelsessekretariater (se nyttige adresser bagerst). Der henvises i øvrigt til Sundhedsstyrelsens vejledning om meritvurdering af kompetencer opnået ved uddannelse i udlandet, samt vejledning om overgangsordninger for læger under uddannelse til speciallæge ved 2003-ordningens ikrafttræden. (www.sst.dk)

3. Kompetencemål i videreuddannelsen i samfundsmedicin

Læsevejledning

I det følgende beskrives de kompetencer, en speciallæge i samfundsmedicin skal besidde ved afslutningen af hhv. introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen. Der er tale om minimumskompetencer, hvilket betyder, at alle kommende speciallæger i samfundsmedicin skal have opnået samtlige kompetencer, uanset sammensætningen af uddannelsesforløbet. Det forventes således, at alle speciallæger i samfundsmedicin inden for dele af specialet udvikler kompetencer, der ligger ud over minimumskompetencerne. Kompetencerne kan opnås på forskellig måde afhængig af profilen i uddannelsesforløbet. En forudsætning for at opnå tilladelse til at betegne sig speciallæge i samfundsmedicin er underskrift i logbogen på opfyldelse af alle mål samt, at man har opfyldt såvel de tidsmæssige som de kompetencemæssige krav i målbeskrivelsen.

Listen over kompetencer er opdelt i tre kolonner: kompetencekrav - mål, mulige læringsstrategier og mulige evalueringsstrategier. I kolonnen ”Kompetencekrav” beskrives selve målet – det vil sige hvad lægen som minimum skal kunne. I kolonnerne ”Mulige læringsstrategier” og ”Mulige evalueringsstrategier” angives mulige metoder til, hvordan den pågældende kompe-

tence kan læres, og hvordan det kan evalueres, om kompetencen faktisk er opnået. Det forudsættes, at en af de mulige lærings- og evalueringsstrategier anvendes.

Speciallægen skal have færdigheder inden for følgende syv ”roller”:

1. Medicinsk ekspert
2. Forebygger/sundhedsfremmer
3. Kommunikator
4. Samarbejder
5. Leder/administrator
6. Akademiker
7. Professionel

Alle syv roller er væsentlige i det samfundsmedicinske speciale, og såvel kommunikator-, samarbejder, administrator- og forebygger/sundhedsfremmer-rollen er en del af den samfundsmedicinske ekspertrolle. For at synliggøre vægten på de syv roller er de alle beskrevet selvstændigt.

Kompetenceområdet ”Medicinsk ekspert” er desuden yderligere opdelt i følgende underafsnit:

- Generelle samfundsmedicinske kompetencer
- Administrativ medicin
- Socialmedicin
- Kliniske kompetencer

Kompetenceområdet ’Administrativ medicin’ indeholder kompetencer, der tænkes opnået i fx centraladministration, i embedslægeinstitution eller i regional forvaltning. Kompetenceområdet ’Socialmedicin’ indeholder kompetencer, der tænkes opnået i fx socialmedicinske afdelinger, børne- og unge-enheder eller misbrugsbehandlingsenheder. Kompetenceområdet ’Kliniske kompetencer’ indeholder de kompetencer, der skal opnås i de kliniske ansættelser. De kliniske kompetencer er udformet således, at alle kompetencerne skal opfyldes for hver af de kliniske ansættelser. Bredden i den kliniske kunnen opnås ved, at der indgår mere end en klinisk ansættelse (og mere end et klinisk hovedområde) i den kliniske uddannelse.

Målbeskrivelsens generelle kompetencer vil også fremover skulle ledsages af afdelingsspecifikke uddannelsesprogrammer og af individuelle uddannelsesplaner. De for afdelingen/praksis relevante færdigheder skal konkretiseres i uddannelsesprogrammet. For hvert samlet uddannelsesforløb (fx introduktionsuddannelse eller hoveduddannelsesforløb) udarbejdes et uddannelsesprogram ud fra målbeskrivelsen. Det skal af uddannelsesprogrammet fremgå, i hvilket uddannelseselement de enkelte kompetencer forudsættes opnået. I uddannelsesprogrammet skal indgå et afsnit om læringsrammerne, inklusive definition af vejlederfunktionen.

En uddannelsesplan udarbejdes for hvert enkelt individuelt uddannelsesforløb i et samarbejde mellem vejleder og uddannelsessøgende læge på baggrund af uddannelsesprogrammet og den enkelte uddannelsessøgende læges forudsætninger og karriereønsker. Uddannelsesplanen revideres løbende i uddannelsesforløbet.

Kompetencekrav i introduktionsuddannelse i samfundsmedicin

Medicinsk ekspert			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
I1 Sagsbehandling	Kunne varetage sagsbehandling på områder, som omhandler væsentlige problemstillinger i en samfundsmedicinsk sammenhæng	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation	Struktureret samtale med vejleder
I2 Sagsforløb	Kunne planlægge og gennemføre sagsforløb	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation	Struktureret samtale med vejleder
I3 Lovgivning	Kunne redegøre for og anvende relevant lovgivning i sagsbehandlingen	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation Struktureret fremlæggelse	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
I4 Ulighed i sundhed	Kunne redegøre for betydningen af ulighed i sundhed inden for et relevant område og muligheder for en indsats	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation Struktureret fremlæggelse	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
Kommunikator			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
I5 Vurdere kommunikation	Kunne redegøre for en given kommunikationssituation på såvel individniveau som gruppeniveau både mundtligt og skriftligt	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
I6 Formidle	Kunne formidle lægefaglige oplysninger til medarbejdere med ikke-sundhedsfaglig baggrund	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
Samarbejder			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
I7 Samarbejdsrelationer	Kunne etablere og udvikle samarbejdsrelationer med udgangspunkt i gensidig respekt i forhold til patienter/klienter, pårørende, kolleger og øvrige samarbejdspartnere	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback

I8 Tværfagligt samarbejde	Kunne samarbejde med mange faggrupper i og uden for sundhedsvæsenet i respekt for den forskellige faglighed	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
I9 Vurdere samarbejde	Kunne vurdere i hvor høj grad samarbejdet er lykkedes	Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
Leder og administrator			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
I10 Dagsorden og referat	Kunne udarbejde en dagsorden samt optage og udarbejde et referat	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
I11 Føre ordnede optegnelser	Kunne føre ordnede optegnelser i overensstemmelse med principper for journalføring	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
I12 Prioritere arbejdsopgaver	Kunne prioritere egne arbejdsopgaver	Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder
I13 Mødeleder	Kunne fungere som mødeleder i en gruppe	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
Forebygger/sundhedsfremmer			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
I14 Forebyggelse	Kunne redegøre for væsentligste terminologi og definitioner inden for forebyggelse og sundhedsfremme	Arbejde med relevante opgaver Selvstændigt studie	Struktureret samtale med vejleder
I15 Livsstilsfaktorer	Kunne redegøre for livsstilsfaktorerens sammenhæng med udviklingen af sygdom	Arbejde med relevante opgaver Selvstændigt studie	Struktureret samtale med vejleder
I16 Levekår	Kunne redegøre for livsmuligheders og sociale forholds sammenhæng med sundhed eller udvikling af sygdom	Arbejde med relevante opgaver Selvstændigt studie	Struktureret samtale med vejleder
Akademiker			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
I17 Forøge egen viden	På eget initiativ kunne opsøge og forbedre viden for at udvikle egne kompetencer, når dette er nødvendigt for at belyse eller afklare en samfundsmedicinsk problemstilling	Selvstændigt studie Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder

I18 Daglig læring	Aktivt kunne udnytte situationer i hverdagen til mesterlære, dialog og refleksion for at optimere læring	Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
Professionel			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
I19 Kende egne kompetencer	Kunne handle i overensstemmelse med og i bevidsthed om egen kompetence	Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
I20 Forvaltningsskik	Kunne samarbejde med kolleger, andre faggrupper eller eksterne kontakter under iagttagelse af god samarbejdstone og forvaltningsskik	Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
I21 Ethiske normer	Kunne handle i respekt for de lægefaglige, lovgivningsmæssige og etiske normer for læger og for samfundet som helhed	Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback

Kompetencekrav i hoveduddannelse i samfundsmedicin

<i>Medicinsk ekspert – Generelle samfundsmedicinske kompetencer</i>			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
H1 Offentlig forvaltning	Kunne varetage sagsbehandling på baggrund af principper for offentlig forvaltning	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H2 Afgørelser og indstillinger	Kunne træffe afgørelser, rådgive i og lave indstillinger i enkeltsager i overensstemmelse med lovgivning og administrativ praksis på et givet område	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H3 Lægefaglig indsigt	Kunne anvende lægefaglig indsigt i en samfundsmedicinsk sammenhæng	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H4 Lægefaglig information	Kunne uddrage de væsentligste aspekter af lægefaglige informationer og kunne anvende disse i sagsbehandlingen	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H5 Organisering af kliniske afd.	Kunne inddrage erfaring om organisering af kliniske afdelinger eller almen praksis i det samfundsmedicinske arbejde	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H6 Klinisk sprogbrug	Kunne inddrage erfaringer med sprogbrug og paradigmer for kliniske journaler i det samfundsmedicinske arbejde	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder.
H7 Politiske prioriteringer	Kunne varetage sagsbehandling, som kræver viden om politiske prioriteringer og programmer for sundhedsområdet	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H8 Sundhedsfaglig analyse	Kunne beskrive, analysere og vurdere sundhedsfaglige problemstillinger på lokalt, regionalt eller nationalt niveau	Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H9 Udarbejde notater	Kunne udarbejde notater eller besvarelser til interne eller eksterne samarbejdspartnere	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H10 Rådgive og vejlede	Kunne rådgive og vejlede om samfundsmedicinske spørgsmål i forhold til interne og eksterne samarbejdspartnere	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H11 Planlægge indsats	Kunne planlægge en indsats vedrørende sundhedsforhold i en samfundsmæssig sammenhæng over for grupper eller individer	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H12 Evaluere indsats	Kunne evaluere en given samfundsmedicinsk indsats	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H13 Kvalitetsudvikling og patientsikkerhed	Kunne redegøre for generelle principper, begreber, opgaver og anvendelsesområder for kvalitetsudvikling og patientsikkerhedsarbejde	Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback

H14 Journalisering	Kunne redegøre for principper i journalisering	Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H15 Sundhedslov	Kunne redegøre for indholdet i Sundhedsloven og andre centrale samfundsmedicinsk relevante lovtekster	Teoretisk undervisning Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse	Godkendelse af kursus Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H16 Sundhedsøkonomi	Kunne redegøre for og anvende enkle sundhedsøkonomiske analyser	Teoretisk undervisning Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse	Godkendelse af kursus Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H17 MTV	Kunne redegøre for metoder og teori fra medicinsk teknologivurdering (MTV)	Teoretisk undervisning Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse	Godkendelse af kursus Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H18 Planlægning af sundhedsvæsen	Kunne redegøre for struktur, organisering, funktion, planlægning og styring af det danske sundhedsvæsen inkl. specialeplanlægning	Teoretisk undervisning	Godkendelse af kursus
H19 Finansiering af sundhedsvæsen	Kunne redegøre for forskellige principper i og betydning af finansiering af sundhedssystemer inkl. DRG-systemet	Teoretisk undervisning	Godkendelse af kursus
H20 Interessenter i sundhedsvæsen	Kunne redegøre for væsentlige interessenter i det danske sundhedsvæsen	Teoretisk undervisning	Godkendelse af kursus
H21 Betingelser for folkesundhed	Kunne redegøre for samfundsmæssige og kulturelle betingelser for befolkningens sundhed og sygelighed	Teoretisk undervisning	Godkendelse af kursus
H22 Udviklingslande	Kunne redegøre for folkesundhed i udviklingslande	Teoretisk undervisning	Godkendelse af kursus
H23 Immigration	Kunne redegøre for immigrationens betydning for folkesundheden i Danmark, inkl. flygtninge og indvandreres særlige sundhedsmæssige udfordringer	Teoretisk undervisning	Godkendelse af kursus
H24 Smitsomme sygdomme	Kunne redegøre for principper for bekæmpelse af smitsomme sygdomme samt for forebyggelse af smitteudbredning ved tilfælde af smitsomme sygdomme	Teoretisk undervisning	Godkendelse af kursus
H25 Miljømedicin	Kunne redegøre for væsentlige miljømedicinske forhold	Teoretisk undervisning	Godkendelse af kursus

H26 Beredskab	Kunne redegøre for lovgrundlag og fagligt/teoretisk grundlag for beredskabsplanlægning	Teoretisk undervisning	Godkendelse af kursus
H27 Misbrug	Kunne redegøre for misbrugstilstandes ætiologi, epidemiologi og forløb samt relevante akutte og opfølgende behandlingstilbud	Teoretisk undervisning	Godkendelse af kursus

Medicinsk ekspert – Administrativ medicin

Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
H28 Beslutningsoplæg	Kunne udarbejde et beslutningsoplæg til politisk eller administrativt forum i relevant sprog og form	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H29 Kommissorier	Kunne medvirke til udformning af kommissorier eller opgavebeskrivelser for udvalg, råd og lignende	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H30 Planlægning	Kunne redegøre for og anvende udvalgte administrative arbejdsmetoder (fx planlægningsopgaver eller projektimplementering)	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder

Medicinsk ekspert – Socialmedicin

Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
H31 Socialmedicinsk journal	Kunne optage en socialmedicinsk journal (inkl. journal optaget i børne- og ungeafdeling eller misbrugscenter)	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder
H32 Børn og unge	Kunne redegøre for børns og unges livsvilkår og de indsatsmuligheder, der findes over for børn med særlige behov eller børn, der er truet psykisk, socialt eller somatisk	Arbejde med relevante opgaver Selvstændigt studie	Struktureret samtale med vejleder
H33 Sundheds- og sygdomsbehandling	Kunne redegøre for det socialmedicinske sundheds- og sygdomsbegreb	Arbejde med relevante opgaver Selvstændigt studie	Struktureret samtale med vejleder
H34 Arbejdsmetoder	Kunne redegøre for og anvende udvalgte socialmedicinske arbejdsmetoder (inkl. samtalemetoder, ressourceprofiler og handlingsplaner)	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder

Medicinsk ekspert – Kliniske kompetencer knyttet til den kliniske ansættelse			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
H35 Akutte tilstande	Selvstændigt kunne modtage, diagnosticere, iværksætte initial behandling ved behov og foretage relevant henvisning eller tilkalde fornøden bistand ved akutte behandlingskrævende tilstande på den kliniske afdeling/almen praksis	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H36 Udredning og diagnose	Selvstændigt kunne modtage patienter, fremkomme med diagnoseforslag og initiere relevant udredning af patienter indlagt med de almindeligst forekommende sygdomme på den kliniske afdeling/almen praksis	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H37 Behandling	Selvstændigt kunne påbegynde behandling, monitorere effekten af behandling og foretage adækvat justering af behandling af patienter indlagt med de almindeligst forekommende sygdomme på den kliniske afdeling/almen praksis	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H38 Kroniske sygdomme	Selvstændigt følge patienter med længerevarende sygdomsforløb i ambulatorium/almen praksis til efterkontrol og få rutine i stillingtagen til målet med behandling	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H39 Rehabilitering	Kunne rådgive om og vurdere behovet for rehabilitering ved kroniske sygdomme, herunder vurdere prognose for patientens fremtidige arbejdsformåen	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback

Forebygger og sundhedsfremmer			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
H40 Identificere forhold	Kunne identificere forhold af betydning for folkesundheden	Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H41 Reagere på forhold	Kunne reagere på forhold af betydning for folkesundheden eller enkeltpersoners sundhed, hvor rådgivning, oplysning ellers særlige tiltag er påkrævet	Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H42 Vurdere risikofaktor	Kunne vurdere en given risikofaktors betydning for sundhed og sygdom på gruppe- eller individniveau	Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback

H43 Risikostyring	Kunne redegøre for principper for risikostyring, f.eks. i relation til beredskabsplaner, patientsikkerhedsarbejde eller smittespredning	Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse Teoretisk undervisning	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback Godkendelse af kursus
H44 Styrke ressourcer	Kunne rådgive enkeltpersoner eller grupper af personer omkring udnyttelse af egne ressourcer med henblik på at fremme sundhed	Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback

Kommunikator			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
H45 Formidlingsindsats	Kunne planlægge og gennemføre en formidlingsindsats	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H46 Professionel samtale	Kunne etablere og gennemføre en relevant og professionel samtale med enkeltpersoner	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H47 Formidle risikovurdering	Kunne formidle resultatet af en konkret vurdering af risiko til individer eller grupper	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback

Samarbejder			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
H48 Vælge samarbejdspartnere	Kunne vurdere og prioritere valg af samarbejdspartnere i forhold til den aktuelle opgave	Arbejde med relevante opgaver Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H49 Tværfagligt samarbejde	Kunne varetage samarbejde i mindre og større grupper med deltagelse af samarbejdspartnere med forskellig faglig baggrund og interesse samt forskellige samarbejdsrelationer	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H50 Aktiv deltager i samarbejde	Kunne indgå som aktiv deltager i lægefagligt og tværfagligt samarbejde omkring daglige opgaver i afdelingen	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H51 Samspil ml. sektorer	Kunne deltage med samfundsmedicinsk viden i samspillet mellem forskellige sektorer fx. mellem primær og sekundær sundhedstjeneste, socialforvaltning, institutioner mv.	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback

Leder og administrator			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
H52 Leder af team	Kunne varetage funktionen som leder af team eller arbejdsgruppe	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H53 Motivere andre	Kunne motivere og engagere samarbejdspartnere	Arbejde med relevante opgaver Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H54 Ændre arbejdsgange	Kunne gennemføre ændringer i interne arbejdsgange inden for rammerne af gældende lovgivning	Arbejde med relevante opgaver	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H55 Projektlejdelse	Kunne redegøre for principperne i organisationsteori vedr. projektledelse og projektstyring	Teoretisk undervisning	Godkendelse af kursus
H56 Budget	Kunne opstille et budget for gennemførelse af en afgrænset opgave eller et projekt	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation	Struktureret samtale med vejleder

Akademiker			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
H57 Samfundsmedicinsk analyse	Kunne analysere en aktuel samfundsmedicinsk problemstilling systematisk og kritisk, således at væsentlige aspekter afdækkes	Arbejde med relevante opgaver Udarbejdelse af selvstændig opgave	Struktureret samtale med vejleder Godkendelse af forskningstræningsmodul
H58 Litteratursøgning	Kunne gennemføre en systematisk eftersporing i forskningslitteraturen til at belyse den valgte problemstilling	Arbejde med relevante opgaver Udarbejdelse af selvstændig opgave Teoretisk undervisning	Struktureret samtale med vejleder Godkendelse af forskningstræningsmodul
H59 Forskningsmetoder	Kunne redegøre for udvalgte samfundsmedicinsk relevante kvalitative eller kvantitative forskningsmetoder, herunder anvendelse af spørgeskema	Arbejde med relevante opgaver Udarbejdelse af selvstændig opgave Teoretisk undervisning	Struktureret samtale med vejleder Godkendelse af forskningstræningsmodul
H60 Vurdering af videnskab	Kunne vurdere et videnskabeligt studies resultater kritisk, herunder vurdere undersøgelsesdesign, dataindsamlingsprocedure, analysemetoder, bias, validitet og anvendelighed	Arbejde med relevante opgaver Udarbejdelse af selvstændig opgave Teoretisk undervisning	Struktureret samtale med vejleder Godkendelse af forskningstræningsmodul

H61 Forskningsformidling	Kunne skriftligt og mundtligt formidle samfundsmedicinsk forskning	Arbejde med relevante opgaver Udarbejdelse af selvstændig opgave Teoretisk undervisning	Struktureret samtale med vejleder Godkendelse af forskningstræningsmodul
H62 Videnskabsetik	Kunne vurdere videnskabsetiske problemstillinger, herunder fx behovet for godkendelse af projekt samt have kendskab til det videnskabsfaglige komité-system	Teoretisk undervisning Udarbejdelse af selvstændig opgave	Struktureret samtale med vejleder Godkendelse af forskningstræningsmodul
H63 Epidemiologi	Kunne redegøre for de væsentligste statistiske og epidemiologiske begreber samt anvendelsen af disse	Teoretisk undervisning Udarbejdelse af selvstændig opgave	Godkendelse af forskningstræningsmodul Struktureret samtale med vejleder
H64 Register	Kunne redegøre for indhold i og anvendelse af registre af betydning for det samfundsmedicinske arbejde	Teoretisk undervisning Udarbejdelse af selvstændig opgave	Godkendelse af forskningstræningsmodul Struktureret samtale med vejleder
H65 Screening	Kunne vurdere nytten af screening på baggrund af oplysninger om sensitivitet, specificitet og prædiktiv værdi	Teoretisk undervisning Udarbejdelse af selvstændig opgave	Godkendelse af forskningstræningsmodul Struktureret samtale med vejleder
H66 Facilitere læring	Kunne facilitere læring, herunder hjælpe andre til at identificere uddannelses- og udviklingsbehov samt vejlede/give konstruktiv feedback	Arbejde med relevante opgaver Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H67 Undervise	Kunne forberede, gennemføre og evaluere undervisning under hensyntagen til mål med undervisningen, målgruppens behov og forudsætninger samt rammerne for undervisningen	Arbejde med relevante opgaver Casepræsentation	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback

Professionel			
Navn	Kompetencekrav – Mål	Mulige læringsstrategier	Mulige evalueringsstrategier
H68 Prioritere arbejdet	Kunne prioritere egen arbejdsindsats og prioritere mellem forskellige arbejdsfunktioner	Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H69 Balancere roller	Kunne handle i balance mellem personlige og faglige roller og personligt ansvar	Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H70 Balancere hensyn	Kunne håndtere balancen mellem hensynet til den enkelte og til samfundet, lovgivningen, det politiske og administrative system	Refleksion over praksis	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback
H71 Motivere til ændringer	Kunne redegøre for og anvende samfundsmedicinsk evidens til at motivere til ændringer hos beslutningstagere eller i befolkningen (fx gennem medier, beslutningsoplæg m.v.)	Arbejde med relevante opgaver Struktureret fremlæggelse	Struktureret samtale med vejleder Struktureret feedback

Bilag:

Bilag 1. Anvendte begreber:

Uddannelsesrelevante begreber

Begreb	Definition
Målbeskrivelse	Samlet beskrivelse af uddannelsen i et givent speciale. Angiver hvilke kompetencer, der skal erhverves i løbet af uddannelsen samt forslag til læringsstrategier og evalueringsmetoder.
Uddannelsesprogram	En beskrivelse af de kompetencer, der skal erhverves i det enkelte element af uddannelsesforløbet, dvs. en konkretisering af målbeskrivelsen således at det fremgår i hvilket element af uddannelsesforløbet den enkelte kompetence skal opnås. Indeholder tillige beskrivelse af lærings- og evalueringsmetoder. For hvert uddannelsesforløb foreligger et uddannelsesprogram, der er godkendt regionalt.
Uddannelsesplan	Individualisering af uddannelsesprogrammet til den uddannelsessøgende læge således at indsatsområder er identificeret og der foreligger en plan for hvornår og hvordan kompetencerne konkret erhverves på det enkelte uddannelsessted.
Portefølje	Samling af dokumenter, der dels understøtter læringsprocessen, dels tjener til dokumentation. Lægens uddannelsesbog er den elektroniske udgave af porteføljen.
Logbog	Den del af porteføljen, der er til brug for underskrift af erhvervede kompetencer og som dokumentation herfor.
Fokuserede ophold	Ophold af timers til højst en måneds varighed på anden afdeling eller i praksis med henblik på opnåelse af konkrete kompetencer
Generelle kurser	Kursusrække, som er ens for alle læger i uddannelsesstillinger, uanset hvilket speciale man er på vej mod. Det drejer sig om kurser i ledelse, administration & samarbejde (LAS), kommunikation og pædagogik.
Specialespecifikke kurser	Kursusrække, der er planlagt specielt for læger på vej mod den samfundsmedicinske speciallægeanerkendelse

Læringsstrategier

Læringsstrategi	Definition
Selvstændigt studie	At den uddannelsessøgende i samfundsmedicin sætter sig ind i basalt lærebogsstof, nødvendig dokumentation, lovgivning m.m. inden for eget arbejdsfelt. Selvstudie indgår som en del af udførelsen af det løbende arbejde. Læsning kan synliggøres ved, at den uddannelsessøgende læge fører optegnelse over læste artikler, lærebogsstof, lovgivning m.m.
Teoretisk undervisning	Vil typisk foregå i forbindelse med det specialespecifikke kursus samt kurser i forskningsmetode. Deltagelse i kurserne kræver egen-indsats ud over tilstedeværelse, dvs. møde forberedt, deltage aktivt i diskussioner og udarbejde de anviste opgaver
Arbejde med relevante opgaver	Skal sikre en progression i kompetenceudviklingen, således at arbejdet med relevante opgaver tager hensyn til både uddannelsesbehovet og ansættelsesstedets behov. Det er en forudsætning for læring, at arbejdsopgaverne superviseres og evalueres
Casepræsentation	Relevante journalforløb, sagsforløb og lignende anonymiseres og opbevares i porteføljen med henblik på at blive fremlagt som case-præsentationer og gennemgået under samtale med vejleder. Den uddannelsessøgende læge præsenterer således det gennemførte patient- eller sagsforløb for vejleder med støtte fra det skriftlige materiale, som er udarbejdet i forbindelse med forløbet
Refleksion over praksis	At den uddannelsessøgende, ud fra et gennemført sagsforløb, gør sig egne overvejelser over forløbet, egne kompetencer, mulighed for udvikling af kompetencer

	samt over teori, praksis, sammenhæng, lovgivning m.v., som er indgået i løsningen af den udførte opgave. Refleksioner kan nedfældes i læringsdagbogen i porteføljen, og drøftes med vejleder. Læringsdagbogen er private optegnelser og skal ikke forelægges for vejleder
Læringsstrategi	Definition
Struktureret fremlæggelse	I tilfælde, hvor tildeling af relevante opgaver ikke er muligt for at opnå en specifik kompetence, men der kræves en mere indgående viden end blot selvstændigt studie, kan den uddannelsessøgende fremlægge et område for kolleger og vejleder med efterfølgende diskussion fx fremlæggelse af emneområde i forbindelse med intern konference eller møde
Udarbejdelse af selvstændig opgave	Udarbejdelse af opgave fx som led i forskningstræning. Der kan anvendes kvantitativ eller kvalitativ samfundsmedicinsk metode. Hvis opgaven er led i forskningstræningen, evalueres den som led deri. Hvis opgaven udarbejdes i arbejdsregi, evalueres den af vejleder

Evalueringstrategier

Ved vurdering af den uddannelsessøgende læges kompetencer, skal den anvendte metode til kompetencevurdering kunne afgøre, om den uddannelsessøgende læge *har eller ikke har* erhvervet den pågældende kompetence. Kompetencevurdering foretages løbende i uddannelsesforløbet med henblik på dokumentation, evaluering og eventuel justering af uddannelsen undervejs.

Under evalueringstrategi er anvendt følgende begreber:

Evalueringstrategi	Definition
Struktureret samtale med vejleder	Det er en struktureret, aftalt vejledersamtale, hvor der foregår en vurdering af arbejdsopgaver, casepræsentationer, feedback på observationer, gennemgang af porteføljen, drøftelse af refleksioner med mere
Struktureret feedback	Observationer og vurdering af kompetencer i en given undervisningssituation (fx praktiske, kliniske eller ved samarbejde, kommunikation og undervisning) følges op ved en formaliseret tilbagemelding fra vejleder, kolleger, interne eller eksterne samarbejdspartnere mv. Der anvendes en struktur for denne feedback i form af checkliste, spørgeskema, simple kvalitative mål, enkle scoringssystemer eller lignende. Struktureret feedback kan indgå enten i form af direkte mundtlig feedback eller i form af skriftlig feedback. Det er en forudsætning for feedback af praktiske eller kliniske kompetencer, at arbejdet tilrettelægges på en sådan måde, at vejleder og kolleger kan observere den uddannelsessøgende i udførelsen af arbejdsopgaver
Godkendelse af kursus	Godkendelse af teoretisk kursus forudsætter aktiv deltagelse, dvs. både tilstedeværelse, relevant forberedelse og aktiv deltagelse i diskussioner, opgaveløsning mv. Der kan suppleres med egentlig eksamen ved afslutning af det teoretiske kursus. Evaluering af den aktive deltagelse gives af kursusansvarlige
Godkendelse af forsknings-træningsmodul	Det regionale forskningstræningsmodul godkendes ved godkendelse af såvel den teoretisk kursusdel som den selvstændige opgave som led i forskningstræningen. Se i øvrigt under "Godkendelse af kursus" samt "Udarbejdelse af selvstændig opgave"

Bilag 2. Nyttige adresser

Dansk Selskab for Folkesundhed, DSFF: www.danskselskabforfolkesundhed.dk eller www.dsff.net

Sundhedsstyrelsen: www.sst.dk

Sekretariatet for Lægelig Videreuddannelse i Region Øst: www.laegeuddannelsen.dk

Videreuddannelsessekretariatet i Region Nord: www.videreuddannelsen-nord.dk

Den Lægelige Videreuddannelse i Region Syd: www.vuu.fyns-amt.dk